

Джерела та література

1. *Організація наукового забезпечення сільськогосподарської галузі УРСР у 1946–1956 роках* : зб. док. і матеріалів / НААН, ННСГБ, ЦДАВО України, ЦДАГО України; уклад. В. А. Вергунов, В. І. Кучер, О. О. Черниш [та ін.]; за заг. ред. Я. М. Гадзала; наук. ред. В. А. Вергунов. – Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. – 886 с. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії»; кн. 75).

2. *Білоцерківська А. С.* Особливості організації наукового забезпечення сільськогосподарської галузі УРСР у 1946–1956 роках / А. С. Білоцерківська // *Часопис укр. історії* / за ред. А. П. Коцура. – К., 2015. – Вип. 31. – С. 112–118.

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОФЕСОРА О.С. ФЕДОРОВСЬКОГО (1885–1939 рр.) В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ НАУКОВОМУ КОМІТЕТІ УКРАЇНИ

Мандибура І.П.

Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН (м. Київ)

Сільськогосподарський вчений (згодом – науковий) комітет України (СГВКУ, СГНКУ) був однією із перших наукових інституцій подібного типу. За своєю організаційною структурою, а також координуючою сутністю СГВКУ відповідає сучасному розумінню поняття Академії. Основним завданням Комітету було дослідження кліматичних і ґрунтових особливостей України та підготовка науково підтверджених рекомендацій відносно розвитку сільського господарства. Діяльності СГНКУ (1918–1927) присвячені праці сучасних учених-дослідників історії аграрної науки в Україні, а саме: В.А. Вергунова, С.Д. Коваленко, А.С. Білоцерківської, Т.Р. Грищенко та ін. У 2007 р. видано збірник архівних документів та матеріалів з історії встановлення та діяльності СГНКУ. Дослідники історії СГНКУ відводять належну роль у розгортанні його діяльності керівникам – академікам В.І. Вернадському, П.А. Тутковському, О.Н. Соколовському, професорам С.Л. Франкфурту, С.Ф. Веселовському, І.В. Щоголіву, ученому секретарю О.А. Янати, таким відомим постатям як: А.О. Сапегіну, К.К. Гедройцу, М.М. Кулешову, О.І. Душечкіну, А.А. Бичихіну, В.В. Колкунову, Г.І. Танфільєву, Є.П. Вотчалу, Б.М. Рожественському, А.І. Зайкевичу, Є.В. Оппокову, В.В. Таланову, А.Г. Терниченку, Г.Г. Махову, Г.М. Висоцькому, В.Л. Симиренку та ін.

Аналіз наявних архівних документів дає підстави стверджувати, що з такою авторитетною структурою як СГНКУ співпрацювали усі видатні науковці 20–30-х рр. ХХ ст., серед яких був геолог, археолог, природознавець, професор Харківського університету Олександр Семенович Федоровський (1885–1939). Цьому сприяли територіальне розташування організації та місця діяльності ученого (м. Харків), його авторитетність у питаннях геології. Не останнім є також той факт, що він як головний інспектор Укрнауки з охорони природи Народного комісаріату освіти УСРР, а згодом заступник голови Українського комітету охорони пам'яток природи, співпрацював з ученими СГНКУ (Лавренком Є.М., Янатою О.А., Шарлеманем М.В.) у сфері охорони природи.

Одним з таких задокументованих фактів є участь О.С. Федоровського у

створенні колегіального Асканійського комітету, організованого членами СГНКУ (Янатою О.А., Шарлеманем М.В.) у 1922 р. До його складу ввійшли представники від Всеукраїнської академії наук, Народного комісаріату земельних справ, Народних комісаріатів освіти УСРР та РСФСР, громадських організацій. Головною метою комітету було збереження цілинних степів Асканії від зазіхань господарських органів та місцевого населення. До його завдань входили розробка плану роботи наукової частини заповідника, фінансування, забезпечення постійним персоналом.

На першій сесії Асканійського комітету, яка відбулася 4–10 липня 1922 р., розглянуто тогочасний стан першого Державного заповідника «Асканія Нова» та науково-організаційні питання степової станції. Стосовно останньої проблеми професор О.С. Федоровський зробив доповідь «К программе геологических исследований научно-степной станции».

У 1923–1924 рр. професор О.С. Федоровський разом з фахівцями СГНКУ професором Н. Ремезовим, М.І. Котовим (ботаніком), Є.М. Лавренком (геоботаніком) та А.М. Прошкіною (альгологом) провели обстеження геологічної будови, ґрунтів, флори, бур'янів та шкідників, фауни території Центральної станції дослідження кормових рослин (біля ст. Борки), що являє собою верхів'я типового лісостепового яру. Станція заснована Секцією кормової площі СГНКУ, а з 1924 р. – перейшла у відання Секції рільництва комітету, яку очолювали упродовж згаданого періоду О.К. Філіповський, а потім П.Ф. Тушкан. Результати обстеження О.С. Федоровський з колегами підготували для друку у вигляді першого тому «Трудів Станції».

Таким чином, можна стверджувати, що О.С. Федоровський співпрацював з фахівцями СГНКУ у межах своєї компетенції, серед списків членів Комітету його прізвище не згадується. У подальшому є доцільним з'ясувати результати діяльності ученого в Асканійському комітеті.

Джерела та література

1. *Сільськогосподарський науковий комітет України (1918–1927 рр.)*: зб. док. і матеріалів / УААН, ДНСГБ; уклад. В. А. Вергунов, А. С. Білоцерківська, Б. К. Супіханов, С.Д. Коваленко; під заг. ред. М. В. Зубця, Ю. Ф. Мельника; наук. ред. В. А. Вергунов. – К., 2006. – 528 с.: портр., фото. – (Іст.-бібліогр. сер. «Аграр. наука України в особах, документах, бібліографії»; кн. 14).

2. *Котов М.* 1-я сессия Асканийского Комитета (Современное состояние 1-го Государственного Заповедника «Аскания Нова») / М. Котов // Наука на Украине. – 1922. – № 4. – С. 370–372.